

DEN EUROPÆISKE UNIONS
DOMSTOL

ÅRSRAPPORT 2018

ÅRSOVERSIGT

»Den Europæiske Unions
Domstol er garant
for overholdelsen af
EU-retten for 500 millioner
borgere.«

curia.europa.eu

ÅRSRAPPORT

2018

ÅRSOVERSIGT

Den Europæiske Unions Domstol er en af de syv EU-institutioner.

Den Europæiske Unions Domstol er Unionens retslige myndighed, og den har derfor til opgave at sikre overholdelsen af EU-retten, således at traktaterne fortolkes og anvendes ensartet. Institutionen bidrager til at bevare Unionens værdier for at fremme den europæiske opbygning.

Den Europæiske Unions Domstol består af to retter: »Domstolen« og »Den Europæiske Unions Ret«.

Indholdsfortegnelse

PRÆSIDENTENS FORORD		5
1. År 2018 i HOVEDTRÆK	A/ Året i billeder	8
	B/ Året i tal	18
2. ARBEJDET VED DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL	A/ Et tilbageblik på årets vigtige domme	22
	B/ Nøgletal vedrørende den judicielle virksomhed – Domstolen	42
3. ET ÅR PRÆGET AF ÅBENHED OG DIALOG	A/ Store begivenheder	48
	B/ Nøgletal	52
4. DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOLS ADMINISTRATION	A/ Vedvarende effektiviseringsbestrebelse	56
	B/ Tal og projekter	63
5. ET BLIK PÅ FREMTIDEN		67
6. FORBLIV ONLINE!		70

The background of the image shows a modern building with a facade made of vertical golden-brown panels. To the left, a row of flags is visible on poles. The text is overlaid on the right side of the image.

»Den Europæiske Unions Domstol forbliver en stabil og solid søjle i det europæiske projekt og arbejder uden ophør for at bevare og konsolidere de grundlæggende værdier, der er uløseligt forbundet med en retsunion, og i forhold til hvilke der ikke kan gives nogen form for indrømmelse eller gås på kompromis.«

PRÆSIDENTENS FORORD

For 100 år siden gik Europa hærgnet ud af en særdeles blodig konflikt. I dag er mere end 500 millioner borgere fra alle generationer vidner til et historisk forløb uden fortilfælde, der skabte Fællesskabet og derefter Den Europæiske Union, som er bærer af grundlæggende værdier, der er fælles for dennes medlemsstater, og som gennem sine institutioner sikrer freden, friheden, demokratiet, retsstaten og respekten for menneskerettighederne.

Vi må ikke glemme den europæiske konstruktions formidable landvindinger, navnlig ikke i en tid, hvor Europa skal tage hånd om usikkerheden i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen, den dramatiske migrationskrise og spændingerne mellem medlemsstaterne om visse medlemsstaters respekt for retsstaten.

I dette klima forbliver Den Europæiske Unions Domstol en stabil og solid søjle i det europæiske projekt og arbejder uden ophør for at bevare og konsolidere de grundlæggende værdier, der er uløseligt forbundet med en retsunion, og i forhold til hvilke der ikke kan gives nogen form for indrømmelse eller gås på kompromis.

Gennem et effektivt og gennemsigtigt retsvæsen af høj kvalitet vil Domstolen bidrage til at genskabe tilliden hos alle borgere – arbejdstagere, forbrugere, virksomheder, politiske beslutningstagere eller offentlige administratorer – til den europæiske konstruktion.

For Unionens retsinstanser har 2018 været et enestående år i flere henseender. Hvad angår den judicielle virksomhed har det navnlig været et rekordernes år, idet antallet af indbragte og afsluttede sager ikke var været højere i institutionens historie. Det er endvidere i 2018, at Den Europæiske Unions domstolsnetværk har set dagens lys, en virkelig platform for udveksling mellem Domstolen og medlemsstaternes forfatningsdomstole og øverste domstole.

Endelig har Retten taget et afgørende skridt mod digitaliseringen, idet udvekslingen af retslige dokumenter mellem denne jurisdiktion og parternes repræsentanter siden den 1. december 2018 udelukkende sker via applikationen e-Curia. Denne applikation giver institutionens to retsinstanser mulighed for at optimere sagsbehandlingen, idet de drager stor fordel af, at den digitaliserede kommunikation er øjeblikkelig, og at der spares en omfattende mængde papir, hvorved institutionens CO₂-regnskab reduceres.

På de følgende sider gives en klar og præcis præsentation af de retsafgørelser, der har præget 2018, og den betydning, de har for unionsborgernes daglige liv. De vigtigste begivenheder for institutionen skildres tillige, og en række infografikker illustrerer nøgletallene, hvilket giver mulighed for at stifte bekendtskab med Domstolens virke og den administration, som den støtter sig på for at varetage sine opgaver som Unionens retsinstans.

God læselyst!

Koen Lenaerts

Præsident for Den Europæiske Unions Domstol

2018

A black fountain pen with a silver clip and band lies diagonally on a light-colored wooden desk. In the upper left corner, a small, dark, round object, possibly a bowl or a container, is partially visible. The background is a solid red color.

ÅR 2018 I HOVEDTRÆK

A| ÅRET I BILLEDER

Januar

1. januar

Åbningen af Den Europæiske Unions Domstolsnetværk

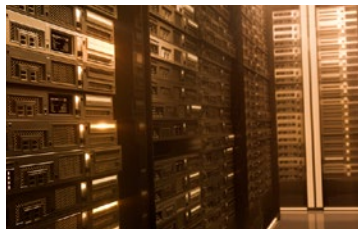
Den Europæiske Unions Domstolsnetværk blev lanceret i 2017 i anledning af 60-årsdagen for Romtraktaterne og har til formål at styrke det retlige samarbejde til fordel for kvaliteten i den europæiske retspleje. Der er blevet oprettet en samarbejdsplatform på alle sprog i EU for at samle den indsats, som ydes af europæiske og nationale dommere inden for rammerne af deres mandat. (se side 58)

10. januar

Glawischnig-Piesczek-sagen anlægges ved Domstolen

Den øverste domstol i Østrig spørger, om en host provider som **Facebook** kan forpligtes til at blokere et hadefuldt indlæg fra en bruger af det sociale netværk, og om host provideren skal foretage undersøgelser for i hele verden at blokere indlæg med lignende indhold på sine hjemmesider (C-18/18).

25. januar

Dom F

En asylansøger kan ikke underkastes en psykologisk test for at fastslå hans **seksuelle orientering**, da dette ville udgøre et uforholdsmæssigt indgreb i hans privatliv (C-473/16). (se side 27)

29. januar

CCOO-sagen anlægges ved Domstolen

Audiencia Nacional (central domstol, Spanien) spørger Domstolen, om virksomhederne er forpligtede til at have et system til **registrering af den effektive arbejdstid** for deres ansatte for at efterprøve overholdelsen af arbejdstiderne og kontrollere antallet af overarbejdstimer (C-55/18).

1. februar

40-årsdagen for oprettelsen af tolketjenesten ved Domstolen

Oprindeligt benyttede Domstolen udelukkende Europa-Parlamentets tolketjeneste med henblik på simultantolkning af sine retsmøder. Fra den 1. februar 1978 har Domstolen en enhed af tolke for at sikre en kvalitet af tjenesten, som svarer til dens behov. Domstolen markerer 40-årsdagen for oprettelsen af tolketjenesten ved en ceremoni i den store retssal.

1. februar

Sagen *Kommissionen mod Ungarn* anlægges ved Domstolen

Kommissionen vurderer, at betingelserne for **udenlandske videregående uddannelsesinstitutioners** virke i Ungarn, og navnlig for dem, som er oprettet uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, er i strid med EU-retten (C-66/18).

14. februar

Sagen *Kommissionen mod Italien* anlægges ved Domstolen

Kommissionen foreholder Italien at have tilsidesat direktiv 2011/7/EU om bekæmpelse af **forsinket betaling** i handelstransaktioner, idet den ikke sørger for, at de offentlige myndigheder ikke overskrider fristerne på 30 eller 60 kalenderdage for at betale deres handelsgæld (C-122/18).

21. februar

Sagen *Østrig mod Kommissionen* anlægges ved Retten

Østrig anfægter den afgørelse, hvorved Kommissionen har tilladt Ungarns statsstøtte til udvikling af to nye **kernereaktorer** på Paks II-kernekræftværket, som befinder sig midt i landet (T-101/18).

1. marts

140-årsdagen for Bulgariens befrielse

Undertegnelsen af San Stefano-fredstraktaten i 1878 giver Bulgarien mulighed for at frigøre sig fra fem århundredes ottomansk dominans og at genfinde sin plads på europakortet. Den 1. marts markerer Domstolen 140-årsdagen med deltagelse af jurisdiktionernes medlemmer og institutionens personale samt eksterne personligheder.

14. marts

Dom *TestBioTech mod Kommissionen*

Genetisk modificerede organismer (GMO'er) indvirkning på menneskers eller dyrs sundhed kan vedrøre miljøområdet. Ikkestatslige organisationer har således ret til at deltage i beslutningsprocesser vedrørende markedsføring af fødevarer, som indeholder GMO'er (T-33/16). (se side 33)

17. april

Dom *Krüsemann m.fl.*

Et luftfartsselskab kan ikke nægte at udbetale kompensation til passagererne ved aflysning af en flyafgang eller lang forsinkelse som følge af flypersonalets **vilde strejke** (C-195/17).

26. april

Dom *Messi*

Lionel Messi kan registrere sit mærke **MESSI** for sportstøj og sportsartikler. Fodboldspilleren er så velkendt, at det neutraliserer lighederne med det eksisterende varemærke »MASSI« (tillige for sportsartikler) og udelukker enhver risiko for forveksling (T-554/14). (se side 31)

28. april

20-årsdagen for dommene *Kohll og Decker*

Med disse historiske domme har Domstolen tilladt lægelig behandling og køb af lægemidler i udlandet uden forudgående tilladelse fra patienternes nationale sygekasse (domme [C-158/96](#) og [C-120/95](#)).

(se informationsbrochuren [EU-Domstolen og sundhedsydelser](#))

20.-23. maj

Officielt besøg i Sverige

En delegation fra Domstolen tager til Sverige for bl.a. at møde medlemmerne af den øverste domstol, den øverste domstol for forvaltningsretlige sager, appeldomstolen for Svealand og appeldomstolen for forvaltningsretlige sager i Stockholm. (se side 51)

22. maj

Sagen *Amazon mod Kommissionen* anlægges ved Retten

Amazon anlægges sag for Retten med påstand om annullation af den afgørelse, hvorved Kommissionen pålagde Luxembourg at tilbagesøge ulovlige skattefordele fra **Amazon** til en værdi af ca. 280 mio. EUR (sag T-318/18).

23.-26. maj

FIDE-kongres

Den XXVIII kongres for Den Internationale Sammenslutning for EU-ret (FIDE) finder sted i Estoril (Portugal). Denne udgave har tre hovedemner: det indre marked og den digitale økonomi, beskatning, statsstøtte og konkurrenceforvridninger samt den eksterne dimension af EU's politikker.
(se side 49)

29. maj

Dom Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen m.fl.

Den omstændighed, at rituelle slagtninger af dyr uden bedøvelse skal finde sted på godkendte slagterier, indskrænker ikke **religionsfriheden** (C-426/16).
(se side 27)

31. maj

Nye medlemmer af Revisionsretten

I forbindelse med den delvise nybesættelse af Revisionsretten afgiver Tony Murphy (Irland), Eva Lindström (Sverige), Hannu Takkula (Finland) og Annemie Turtelboom (Belgien) den i traktaterne omhandlede højtidelige forsikring.

Medlemmerne af Revisionsretten lover under et højtideligt retsmøde, der finder sted ved Domstolen, at overholde de pligter, der følger af deres embede.

5. juni

Dom Coman m.fl.

Et **ægteskab mellem personer af samme køn**, som er lovligt indgået i en medlemsstat, skal anerkendes i de andre medlemsstater med henblik på at indrømme ægtefællen, som er statsborger i et ikke-EU-land, en afledt opholdsret. Denne forpligtelse pålægger derimod ikke medlemsstaten at indføre ægteskab mellem personer af samme køn i sin nationale lovgivning (C-673/16). (se side 27)

14. juni

Officiel overgivelse af »L'Erma – Ritratto del c.d. Pseudo Seneca«

Domstolen modtager en skulptur fra Farnese-samlingen, udlånt af det nationale arkæologiske museum i Napoli. Kopien af en græsk prototype i bronze fra 2. århundrede f.Kr., lavet i anden halvdel af det 2. århundrede e.Kr., forestiller Seneca den Yngre (4 f.Kr. – 65 e.Kr.). Ifølge de mest troværdige aktuelle hypoteser er der imidlertid tale om den græske poet og hyrde, Hesiod. Denne skulptur erstatter »L'Erma di Socrate«, som museet havde udlånt til Domstolen i februar 2017.

10 juli

Dom Jehovan todistajat

Et trossamfund som Jehovas Vidner er sammen med sine forkyndere ansvarlig for behandlingen af **personoplysninger**, som er blevet indsamlet i forbindelse med forkynelsesvirksomhed fra dør til dør (C-25/17). (se side 28)

13. september

Dom Wind Tre

Forhåndsinstallerede og aktiverede betalingstjenester på SIM-kort udgør en aggressiv og illoyal handelspraksis, når forbrugerne ikke forudgående er blevet underrettet herom (C-54/17 og C-55/17).
(se side 22)

2. oktober

Sagen Kommissionen mod Polen anlægges ved Domstolen

Kommissionen vurderer, at den polske lov om at nedsætte pensionsalderen for dommere ved den øverste domstol og om at tillægge Polens præsident beføjelse til at forlænge deres mandat er i strid med EU-retten (C-619/18).

4. oktober

Studiedag vedrørende de udfordringer, som moderne juridiske biblioteker står over for

Eksperter på højt niveau og repræsentanter fra forskellige europæiske biblioteker, institutioner, forfatningsdomstole og øverste domstole mødes for at udveksle synspunkter vedrørende fremtiden for juridiske biblioteker. Domstolens bibliotek, som for nylig har været genstand for en gennemgribende modernisering, har styrket sin brug af nye teknologier og digitale ressourcer og fortsætter sit samarbejde med andre specialbiblioteker for at kunne tilbyde brugerne en tjeneste af høj kvalitet.
(se side 50)

8. oktober

Delvis fornyelse af Domstolen og tiltrædelse af seks nye medlemmer

I forbindelse med nybesættelsen af Domstolens medlemmer, som finder sted hvert tredje år, har Alexander Arabadjiev (Bulgarien), Jean-Claude Bonichot (Frankrig), Thomas von Danwitz (Tyskland), Carl Gustav Fernlund (Sverige), Egils Levits (Letland), Constantinos Lycourgos (Cypern), Jiří Malenovský (Tjekkiet), Alexandra Prechal (Nederlandene), Yves Bot (Frankrig) og Maciej Szpunar (Polen) fået fornyet deres mandat på seks år som dommer eller generaladvokat.

Fire nye dommere, Lucia Serena Rossi (Italien), Irmantas Jarukaitis (Litauen), Peter George Xuereb (Malta) og Nuno José Cardoso da Silva Piçarra (Portugal), er blevet udnævnt af repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer forsamlet i Rådet. To nye generaladvokater, Giovanni Pitruzzella (Italien) og Gerard Hogan (Irland), er ligeledes blevet udnævnt.

De seks nye medlemmer aflægger ed for Domstolen under et højtideligt retsmøde.

9. oktober

Sagen Google og Alphabet mod Kommissionen anlægges ved Retten

Google anlægger sag ved Retten med påstand om annullation af den afgørelse, hvorved Kommissionen har pålagt selskabet en bøde på 4,34 mia. EUR for ulovlig kartelpraksis i forbindelse med **Android-mobilenheder** med det formål at styrke dets dominerende stilling som søgemaskine (T-604/18).

7. november

100-årsdagen for Polens selvstændighed

Den 11. november 1918 genfinder Polen sin selvstændighed efter at være blevet delt mellem det russiske og østrig-ungarske kejserrige og Prøjsen. Domstolen markerer 100-årsdagen for denne selvstændighed med en konference om »udfordringerne for det polske demokrati 100 år efter Polens genfundne selvstændighed«, hvori deltager jurisdiktionernes medlemmer og medlemmer af personalet.

18.-20. november

Dommerforum

Nationale dommere fra de 28 medlemsstater og Domstolens medlemmer mødes i to dage til dette årlige forum for at drøfte EU-retlige emner og styrke samarbejdet mellem medlemsstaternes jurisdiktioner og Domstolen.
(se side 50)

3. december

Sagen *Deutsche Umwelthilfe* anlægges ved Domstolen

Domstolen i forvaltningsretlige sager i Bayern spørger Domstolen, om EU-retten tillader at tage en delstats embedsmænd i forvaring, såfremt delstaten ignorerer en endelig dom, hvorved den er blevet pålagt at ajourføre en **luftkvalitetsplan** (München), og de økonomiske sanktioner, som delstaten er blevet pålagt, har vist sig ikke at være effektive (C-752/18).

4. december

Fernisering for udstillingen »Den Europæiske Unions Domstols Justitspalæ – ti år«

I 2008 flytter Domstolen ind i sit nye Palæ, en symbolsk bygning, som inkarnerer det europæiske retsvæsen. Den nye bygningsinfrastruktur består af det nye Palæ, Ringen, Galleriet og de to Tårne. Domstolen markerer 10-årsdagen for indvielsen af de nye bygninger med en udstilling, som skildrer de vigtigste begivenheder for Domstolen som institution, jurisdiktion og administration i det sidste årti.

10. december

Dom *Wightman m.fl.*

Det Forenede Kongerige kan ensidigt tilbagekalde meddelelsen om, at det har til hensigt at **træde ud af Unionen**, i henhold til artikel 50 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) (C-621/18).
(se side 39)

B| ÅRET I TAL

INSTITUTIONEN I 2018

BUDGET 2018

410

mio. EUR

Ud fra en statistisk betragtning var 2018 et år, der var kendetegnet ved en fortsat meget høj retslig aktivitet. Det har resulteret i et usædvanligt højt antal på 1 769 sager, som er blevet afsluttet af institutionen i sin helhed (mod 1 594 i 2017 og 1 628 i 2016) og af hver af de to jurisdiktioner (760 af Domstolen og 1 009 af Retten). Det samlede antal indbragte sager på 1 683 (mod 1 656 i 2017) vidner ligeledes om en stigende tendens.

Denne arbejdsmængde kommer ligeledes til udtryk i virksomheden for de administrative tjenestegrene, der dagligt yder deres støtte til retsinstitutionerne.

75

dommere

11

generaladvokater

2 217

tjenestemænd og andre ansatte

39%

mænd
872

61%

kvinder
1 345

fra 28 medlemsstater

Repræsentationen af kvinder i ledende stillinger i administrationen placerer Domstolen over gennemsnittet i de europæiske institutioner.

663

kvinder beklæder
administratorstillinger (53%)

27

kvinder beklæder lederstillinger (37,5%)

21 mellemliderstillinger (37%)

6 højere lederstillinger (40%)

Retsåret (begge retsinstitutioner)

1 683

anlagte sager

1 769

afsluttede sager

163 642

procesdokumenter registreret
i Justitskontorernes registre

Retssagernes gennemsnitlige varighed

ca. **18** måneder

Domstolen
Retten

15,7 måneder
20 måneder

Procentdelen af procesdokumenter indgivet via e-Curia

Domstolen: **75%**

Retten: **85%**

Antallet af brugerkonti på
applikationen e-Curia: **5 657**

2 727

retsmeddelelser
offentliggjort i Den
Europæiske Unions Tidende

SPROGTJENESTEGRENENE

Som flersproget institution skal Domstolen være i stand til at behandle en sag, uanset hvilket officielt EU-sprog den er anlagt på. Domstolen skal derefter sikre, at dens retspraksis offentliggøres på alle disse sprog.

24

potentielle processprog, dvs. 552 mulige sprogkombinationer

606

»jurist-lingvister« til at oversætte de skriftlige dokumenter

23

sprogkontorer

Ved Domstolen oversættes der efter en bindende sprogordning, som giver mulighed for at benytte alle Den Europæiske Unions 24 officielle sprog. Alle dokumenterne til oversættelse er juridiske tekster af høj faglig karakter. Derfor beskæftiger Domstolens sprogjeneste udelukkende »jurist-lingvister« med en afsluttet juridisk uddannelse og et indgående kendskab til mindst to officielle sprog foruden deres modersmål.

1 215 000

sider bearbejdet af oversættelsestjenesten

Reducering af
oversættelsesbehovet
i 2018
(interne, besparende
foranstaltninger)

565 000 sider

Antallet af sider,
der skal oversættes
1 285 000

721

retsmøder og møder,
hvor der er gjort brug af
simultantolkning

71

tolke til retsmøder
og møder

ÅRET VED INSTITUTIONEN

2 292

Domstolen har taget imod
nationale dommere i forbindelse
med seminarer, uddannelse, besøg
og praktikophold

Ca.

20 000

besøgende ved Domstolen:

- juridiske fagpersoner
- journalister
- studerende
- borgere

79

protokollære
foranstaltninger

ARBEJDET VED DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL

2.

A| ET TILBAGEBLIK PÅ ÅRETS VIGTIGE DOMME

Forbruger- beskyttelse

Forbrugerbeskyttelse er en vedvarende bekymring for Den Europæiske Union, som sørger for, at der anvendes strenge regler for at sikre forbrugerne et højt beskyttelsesniveau. Den har tillige til formål at forbedre kendskabet til de rettigheder, som forbrugerne råder over, således at de kan træffe velovervejede valg og forsvare deres interesser, navnlig over for illoyal handelspraksis.

I en sag vedrørende markedsføring af SIM-kort, som indeholdt **forhåndsinstallerede og aktiverede betalingstjenester**, udtalte Domstolen, at der var tale om en »levering uden forudgående anmodning« og dermed om en aggressiv og illoyal handelspraksis over for forbrugerne, når disse ikke forudgående var blevet underrettet herom.

→ Dom Wind Tre og Vodafone Italia af 13. september 2018, forenede sager C-54/17 og C-55/17

Domstolen har ligeledes fastslået, at det ikke er i strid med EU-retten, at en national sygesikring yder **tilskud til et lægemiddel, som er ordineret til en behandling, der ikke er omfattet af dets markedsføringstilladelse**. Dette lægemiddel skal dog stadig være i overensstemmelse med EU's lægemiddellovgivning. Således kan der ydes tilskud til et lægemiddel, som i princippet er beregnet til behandling af visse former for kræft, såfremt det er ordineret til behandling af en øjensygdom til en lavere pris end et andet lægemiddel beregnet til samme behandling.

→ Dom Novartis Farma af 21. november 2018, C-29/17

I en sag anlagt af selskabet Dyson, som producerer støvsugere uden pose, har Retten annulleret forordningen om **energimærkning af støvsugere**. Heri var der fastsat en metode til beregning af støvsugeres energipræstation, der er baseret på test med tomme poser/støvbeholder, og dette forhold har ikke den størst mulige lighed med forholdene under egentlig brug.

Dom Dyson af 8. november 2018, T-544/13 RENV

Beskyttelse af arbejdstagerne

EU-retten beskytter arbejdstagerne i adskillige henseender. Hvad angår tidsbegrænsede kontrakter er der i en rammeaftale mellem europæiske arbejdsmarkedsparter fastsat minimumsforanstaltninger for at undgå usikre ansættelsesforhold for de ansatte. Desuden regulerer et direktiv visse aspekter af tilrettelæggelse af arbejdstiden, såsom den maksimale varighed af arbejdstiden og retten til mindst fire ugers årlig betalt ferie, som ikke kan erstattes af en økonomisk godtgørelse ved ansættelsesforholdets ophør.

I Italien sanktioneres **misbrug af flere på hinanden følgende tidsbegrænsede ansættelseskontrakter** med en automatisk omdannelse til tidsubegrænsede kontrakter. Denne beskyttelse finder imidlertid ikke anvendelse på ansatte hos opera- og koncerthusfonde. På spørgsmålet om, hvorvidt denne udelukkelse var lovlig, svarede Domstolen, at rammeaftalen om tidsbegrænsede ansættelseskontrakter ikke forpligter medlemsstaterne til at indføre en sådan automatisk omdannelse. Den er derimod til hinder for, at en sådan sanktion udelukkes fra en bestemt sektor, når der ikke findes nogen anden effektiv sanktion over for konstaterede misbrug inden for denne sektor.

→ [Dom Sciotto af 25. oktober 2018, C-331/17](#)

Den **tilkaldevagt**, som en frivillig brandmand udfører i hjemmet med en forpligtelse til at besvare opkald fra arbejdsgiveren inden for en kort frist, skal betragtes som arbejdstid. Forpligtelsen til at være fysisk til stede på det sted, som arbejdsgiveren har anvist, samt begrænsningen for at kunne nå frem til arbejdsstedet inden for en kort frist begrænser i meget betydeligt omfang de muligheder, som en arbejdstager har for at hellige sig andre aktiviteter.

→ [Dom Matzak af 21. februar 2018, C-518/15](#)

Hvad angår **retten til årlig betalt ferie**, som er sikret i EU-retten, har Domstolen præciseret, at en arbejdstager ikke automatisk kan miste den med den begrundelse, at han ikke har anmodet om ferie. Hvis arbejdstageren bevidst og med fuldt kendskab til konsekvenserne heraf har undladt at afholde sin årlige betalte ferie, efter at arbejdsgiveren har sat ham i stand til at udøve sin ret hertil, fortaber han både retten til årlig betalt ferie og retten til en økonomisk godtgørelse i tilfælde af ansættelsesforholdets ophør.

→ Domme Kreuziger og Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften af 6. november 2018, C-619/16 og C-684/16

I øvrigt har Domstolen bekræftet, at arvingerne til en afdød arbejdstager kan kræve, at dennes tidligere arbejdsgiver udbetaler en **økonomisk godtgørelse for årlig ferie, som denne arbejdstager ikke har afholdt**. En afdød arbejdstagers ret til denne godtgørelse kan nemlig overdrages ved arv til dennes arvinger.

→ Dom Bauer og Willmeroth af 6. november 2018, forenede sager C-569/16 og C-570/16

Endelig er det fastsat i EU-retten, at enhver arbejdstager har ret til mindst fire ugers årlig betalt ferie, som er baseret på den forudsætning, at arbejdstageren har udført faktisk arbejde i referenceperioden. En national bestemmelse, som ikke tager hensyn til **varigheden af forældreorlov for at fastslå varigheden af den årlige betalte ferie**, som en arbejdstager er sikret, er i overensstemmelse med EU-retten. Forældreorloven kan nemlig ikke sidestilles med en faktisk arbejdsperiode.

→ Dom Dicu af 4. oktober 2018, C-12/17

De grundlæggende rettigheder og databeskyttelse

Den Europæiske Union hviler på et værdigrundlag og grundlæggende rettigheder, som er anerkendt og fastsat i traktaterne og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, som blev bindende i 2009. Principperne om ligebehandling og om forbud mod forskelsbehandling skal navnlig beskytte unionsborgerne mod forbud mod forskelsbehandling på grund af nationalitet, køn, race, handicap, alder, seksuel orientering eller religion. Igennem årene har Domstolen truffet stadig flere afgørelser på dette område og har præciseret rækkevidden af disse grundlæggende rettigheder. I 2018 har Domstolen spillet en vigtig rolle i bekæmpelsen af forskelsbehandling af personer på grund af deres religion eller seksuelle orientering.

I Tyskland krævede Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung (en religiøs organisation) i et stillingsopslag, at ansøgerne tilhører en protestantisk kirke eller visse andre kristne kirker. Den tyske forbundsdomstol i arbejdsretlige sager forelagde sagen for Domstolen, som fastslog, at **kravet om et religiøst tilhørsforhold** for en stilling i en kirke eller i en religiøs organisation skal kunne underkastes en effektiv domstolsprøvelse. Dette krav skal være nødvendigt og, henset til kirkens eller organisationens etik, objektivt påkrævet ved karakteren af eller betingelserne for udførelsen af den erhvervsmæssige aktivitet og være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

→ Dom Egenberger af 17. april 2018, C-414/16

Et katolsk hospitals afskedigelse af en katolsk cheflæge på grund af, at denne efter en skilsmisse havde giftet sig igen, kan udgøre en **forskelsbehandling på grund af religion**. Kravet om, at en katolsk cheflæge skal overholde det religiøse ægteskabs hellige og uopløselige karakter efter den katolske kirkes opfattelse, synes ikke at udgøre et regulært, legitimt og berettiget erhvervsmæssigt krav, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Domstolen præciserede tillige, at forbuddet mod enhver forskelsbehandling på grund af religion har bindende karakter som et generelt retsprincip i chartret om grundlæggende rettigheder. Heraf følger, at enhver borger kan påberåbe sig dette forbud i en sag, som er omfattet af EU-retten.

→ [Dom IR af 11. september 2018, C-68/17](#)

Diverse muslimske foreninger og paraplyorganisationer for moskéer anlagde sag mod regionen Flandern i Belgien, da den annoncerede, at al **slagtning af dyr uden bedøvelse**, inklusive slagtning i forbindelse med den muslimske offerfest, fra 2015 udelukkende skulle finde sted på godkendte slagterier. I denne forbindelse bekræftede Domstolen, at rituelle slagtninger uden bedøvelse alene kunne finde sted på godkendte slagterier inden for EU. Denne forpligtelse indskrænker ikke religionsfriheden, idet den alene sætter rammer for den frie udøvelse af rituelle slagtninger under hensyn til væsentlige bestemmelser til beskyttelse af dyrenes velfærd og sundheden for forbrugere af kød.

→ [Dom Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen m.fl. af 29. maj 2018, C-426/16](#)

Direktivet om udøvelsen af den frie bevægelighed for unionsborgere og deres familiemedlemmer giver ægtefællen til en sådan borger, der har udøvet denne frihed, ret til at følge sin ægtefælle i den medlemsstat, hvor han opholder sig.

Domstolen fastslog, at begrebet »ægtefælle« i henhold til direktivet omfatter ægtefæller af samme køn. Selv om det står medlemsstaterne frit at tillade ægteskab mellem personer af samme køn, kan de ikke indskrænke en unionsborgers ret til frit ophold ved at nægte at indrømme dennes ægtefælle af samme køn, som er statsborger i et ikke-EU-land, en afledt opholdsret på dens område. En medlemsstat er således forpligtet til at **anerkende et ægteskab mellem personer af samme køn**, der er indgået i en anden medlemsstat i henhold til dennes lovgivning, alene med henblik på indrømmelsen af denne opholdsret. Denne forpligtelse pålægger derimod ikke medlemsstaten at indføre ægteskab mellem personer af samme køn i sin nationale lovgivning.

→ [Dom Coman m.fl. af 5. juni 2018, C-673/16](#)

I øvrigt kan en asylansøger ikke underkastes en psykologisk test for at fastslå hans **seksuelle orientering**. Selv om den pågældende person formelt skal samtykke til sådanne test, er dette samtykke ikke nødvendigvis frit, da det kræves afgivet under det pres, der udspringer af de omstændigheder, som denne person befinder sig i. Anvendelsen af en sagkyndig erklæring fra en psykolog udgør derfor et uforholdsmæssigt og særlig alvorligt indgreb i asylansøgerens privatliv, da den skal give et indblik i de mest intime aspekter af dennes liv.

→ [Dom F af 25. januar 2018, C-473/16](#)

Over for den stigende udveksling af personoplysninger mellem offentlige og private aktører – herunder fysiske personer, foreninger og virksomheder – skal EU-retten opstille en stærk og sammenhængende ramme for databeskyttelsen, da det er vigtigt at skabe den tillid, som gør det muligt for den digitale økonomi at udvikle sig inden for hele det indre marked. I 2018 har Domstolen truffet flere afgørelser vedrørende ansvaret for indsamling og behandling af personoplysninger.

Administratoren af en **fanside på Facebook** er således sammen med Facebook medansvarlig for behandlingen af personoplysninger om brugerne af dennes side.

→ [Dom Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein af 5. juni 2018, C-210/16](#)

Et trossamfund som **Jehovas Vidner** er sammen med sine forkyndere ansvarligt for behandlingen af personoplysninger, som er blevet indsamlet i forbindelse med forkyndelsesvirksomhed fra dør til dør.

→ [Dom Jehovan todistajat af 10. juli 2018, C-25/17](#)

Statsstøtte og konkurrence

Den frie konkurrence er af særlig betydning for, at Unionens indre marked fungerer korrekt. Den stimulerer økonomiske resultater og giver forbrugerne et større valg af produkter og tjenesteydelser af en bedre kvalitet til mere konkurrencedygtige priser. EU-retten sikrer overholdelsen af bestemmelserne om en fri og loyal konkurrence mellem virksomhederne på det indre marked. I dette perspektiv er statsstøtte i princippet forbudt, medmindre den er berettiget og ikke forvrider konkurrencen til skade for den almene interesse.

I en italiensk sag annullerede Domstolen Kommissionens afgørelse, hvori der blev givet afkald på **tilbagesøgningen af ulovlig statsstøtte**, som Italien havde ydet. Denne statsstøtte bestod i en fritagelse for kommunal ejendomsskat til fordel for ikkekommercielle enheder, såsom kirkelige eller religiøse institutioner, som i deres bygninger udøver undervisnings- eller logiaktiviteter. For første gang har Domstolen anerkendt, at de direkte konkurrenter til modtagere af statsstøtte har ret til at anlægge sag ved Unionens retsinstanser med påstand om annullation af en sådan afgørelse.

→ [Dom Scuola Elementare Maria Montessori m.fl. af 6. november 2018, forenede sager C-622/16 m.fl.](#)

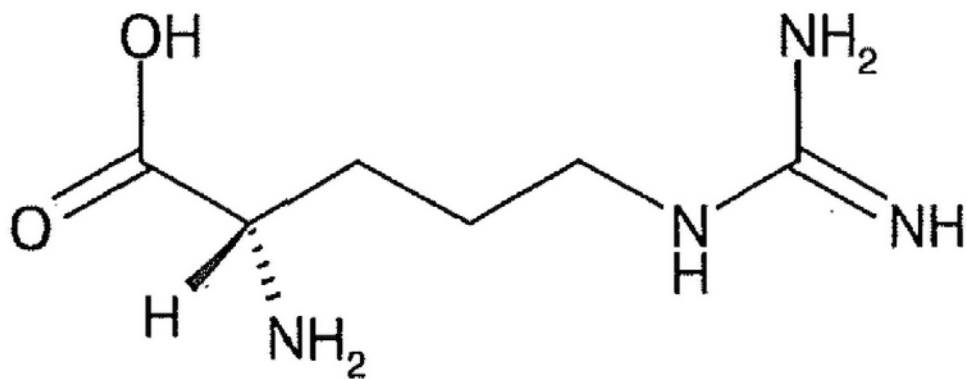
Retten annullerede Kommissionens afgørelse om ikke at modsætte sig den **støtteordning, som indfører et kapacitetsmarked** i Det Forenede Kongerige. Med denne støtteordning vil Det Forenede Kongerige betale de kapacitetsleverandører, som forpligter sig til at producere elektricitet eller til at nedsætte eller fordele elforbruget i perioder med belastning af nettet. Retten fandt, at Kommissionen burde have været i tvivl om visse aspekter af den påtænkte støtte og åbnet en formel undersøgelsesprocedure for bedre at kunne vurdere, hvorvidt støtten var forenelig med det indre marked.

→ [Dom Tempus Energy og Tempus Energy Technology mod Kommissionen af 15. november 2018, T-793/14](#)

Retten har også delvist annulleret Kommissionens afgørelse, hvori det blev fastslået, at der forelå **karteller og misbrug af en dominerende stilling på markedet for perindopril**, som anvendes mod forhøjet blodtryk og hjerteinsufficiens. Dog bekræftede den, at visse forlig i patentsager kan have et konkurrencebegrænsende formål.

→ [Dom Biogaran m.fl. mod Kommissionen af 12. december 2018, T-677/14 m.fl.](#)

Copyright

Varemærker og ophavsret

Den Europæiske Union har indført et system til beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, som indeholder pålidelige instrumenter til beskyttelse af varemærker og design samt litterære og kunstneriske værker. Alle de regler, som Unionen har vedtaget, og hvis anvendelse og overholdelse sikres af Domstolen, fremmer innovationen, konkurrenceevnen, jobskabelsen og finansieringen af forskning.

Retten præciserede rækkevidden af **forbuddet mod at registrere et varemærke, som strider mod den offentlige orden og sædelighed**. Registreringen af varemærket »La Mafia se sienta a la mesa« blev således afvist, da det anvendte udtryk kan chokere eller støde enhver fornuftig person, som på Unionens område har nogle gennemsnitlige tærskler for fornuft og tolerance.

→ [Dom La Mafia Franchises mod EUIPO af 15. marts 2018, T-1/17](#)

Retten fastslog, at Lionel Messi kan registrere sit varemærke **MESSI** for sportstøj og sportsartikler. Selv om varemærket »MASSI«, som et spansk selskab er indehaver af, ligeledes omfatter sportsartikler, neutraliseres de eksisterende visuelle og fonetiske ligheder mellem de to mærker af, at fodboldspilleren er så velkendt, og udelukker enhver risiko for forveksling.

→ [Dom Messi Cuccittini mod EUIPO af 26. april 2018, T-554/14](#)

Inden for ophavsret har Domstolen fastslået, at **smagen af et levnedsmiddel** (i det foreliggende tilfælde den nederlandske ost »Heksenkaas«) ikke kan beskyttes ophavsretligt. En sådan smag kan ikke kvalificeres som »værk«, idet den ikke kan identificeres præcist og objektivt.

→ [Dom Levola Hengelo af 13. november 2018, C-310/17](#)

Selv om et **fotografi** med ophavsmandens samtykke er frit tilgængeligt på en internetside, kræver online offentliggørelse på en anden internetside et nyt samtykke fra ophavsmanden. Ved denne nye online offentliggørelse stilles fotografiet nemlig til rådighed for et nyt publikum.

→ [Dom Renckhoff af 7. august 2018, C-161/17](#)

Sundhed og miljø

Den Europæiske Unions miljøstandarder er blandt de strengeste i verden: De tilsigter at skabe en grønnere økonomi, at beskytte biodiversitet og habitater og at sikre et højt niveau for sundheden og livskvaliteten i Unionen.

I forbindelse med miljøbeskyttelsen har Retten bekræftet, at de restriktioner, som blev indført i Unionen i 2013 over for visse **insekticider** på grund af risiciene for bier, er gyldige.

→ [Dom Bayer CropScience m.fl. mod Kommissionen af 17. maj 2018, T-429/13 m.fl.](#)

Derimod annullerede Retten Kommissionens nye forordning fra 2016 om fastsættelse af **grænser for emissioner af forurenende luftarter** (nitrogenoxid), som er højere end dem i »Euro 6«-forordningen, for lette personbiler og lette erhvervskøretøjer.

→ [Dom Ville de Paris m.fl. mod Kommissionen af 13. december 2018, T-339/16 m.fl.](#)

Retten har også fastslået, at genetisk modificerede organismer (GMO'er) indvirkning på menneskers eller dyrs sundhed kan vedrøre miljøområdet, således at ikkestatslige organisationer har ret til at deltage i **beslutningsprocesser vedrørende markedsføring af fødevarer, som indeholder GMO'er**, på grundlag af forordningen om anvendelse af Århuskonventionen af 1998 på miljøområdet. Retten annullerede derfor den afgørelse, hvorved Kommissionen havde afvist en sådan organisations anmodning om prøvelse af tilladelsen til markedsføring af fødevarer, fødevaringredienser og foder, der indeholder genetisk modificeret soja.

→ [Dom TestBioTech mod Kommissionen af 14. marts 2018, T-33/16](#)

Domstolen har ligeledes fastslået, at organismer fremstillet ved **mutagenese** (en række teknikker, som gør det muligt at ændre et levende væsens genom uden at indsætte fremmed DNA) udgør GMO'er. De skal derfor tillades efter en evaluering af risiciene for sundheden og miljøet og skal være underlagt forpligtelser om sporbarhed, mærkning og overvågning.

→ [Dom Confédération paysanne m.fl. af 25. juli 2018, C-528/16](#)

Der er desuden blevet fastslået flere traktatbrud på miljøområdet: den vedvarende overskridelse i Polen af koncentrationsgrænserne for **luftbårne partikler** (PM10), Polens **skovforvaltningspolitik** til bekæmpelse af spredningen af en bille, som bringer den beskyttede lokalitet Białowieża-skoven i fare, Maltas tilladelse til at **fange visse arter af vilde fugle**.

→ [Dom Kommissionen mod Polen af 22. februar 2018, C-336/16](#)

→ [Dom Kommissionen mod Polen af 17. april 2018, C-441/17](#)

→ [Dom Kommissionen mod Malta af 21. juni 2018, C-557/15](#)

Når medlemsstaterne ikke efterkommer en dom fra Domstolen, hvori det fastslås, at de har tilsidesat deres forpligtelser i henhold til EU-retten, kan Kommissionen anlægge en ny sag med påstand om tvangsbøder.

Grækenland, Italien og Spanien er således blevet pålagt bøder for at have gennemført EU-reglerne om **opsamling og behandling af spildevand** for sent. Slovakiet blev derimod sanktioneret for forsinkelsen med gennemførelsen af reglerne om **deponering af affald**.

→ [Dom Kommissionen mod Grækenland af 22. februar 2018, C-328/16](#)

→ [Dom Kommissionen mod Italien af 31. maj 2018, C-251/17](#)

→ [Dom Kommissionen mod Spanien af 25. juli 2018, C-205/17](#)

→ [Dom Kommissionen mod Slovakiet af 4. juli 2018, C-626/16](#)

Energiforsyning

I forbindelse med de vedvarende diskussioner om de egentlige risici ved produktionen af kernekraft har flere af Unionens medlemsstater erklæret sig parate til at give afkald på denne energiform. Andre har derimod besluttet at fortsætte med at anvende kernekraft og foretager store investeringer, navnlig i bygningen af nye reaktorer. Da disse statslige udgifter kan undergrave konkurrencen på energimarkedet, har Kommissionen truffet flere afgørelser om deres forenelighed med EU-retten, og gyldigheden heraf er blevet indbragt for Retten. Domstolen har kompetence til at behandle appeller iværksat til prøvelse af Rettens afgørelser, men har tillige fået forelagt præjudicielle spørgsmål vedrørende den nukleare sektor.

I 2014 godkendte Kommissionen den statsstøtte, som Det Forenede Kongerige havde til hensigt at yde kernekraftværket Hinkley Point, der ligger ved kysten, for at skabe ny **nuklear produktionskapacitet**. Østrig anlagde sag ved Retten med påstand om annullation af denne afgørelse. Retten frifandt Kommissionen, idet den bemærkede, at alle medlemsstater har ret til at vælge den energikilde, som de foretrækker, og at udviklingen af kerneenergi kan være et mål af almen interesse, som berettiger til støtteforanstaltninger, selv om dette mål ikke deles af alle medlemsstater.

→ [Dom Østrig mod Kommissionen af 12. juli 2018, C-356/15](#)

For at sikre pålideligheden og stabiliteten af elektricitetsnettet i Slovakiet efter nedlukningen af to enheder i kernekraftværket Jaslovské Bohunice havde denne medlemsstat indført en særlig afgift på eksport af elektricitet produceret på slovakisk område, herunder eksport til de andre medlemsstater. En slovakisk ret indbragte sagen for Domstolen, som fastslog, at medlemsstaterne ikke kan indføre en **afgift på eksport af elektricitet** produceret på deres område, selv om denne afgift har til formål at sikre forsyningsstabiliteten på dette område.

→ [Dom FENS af 6. december 2018, C-305/17](#)

Eurozonen

Finanskrisen i 2008 førte til vedtagelsen af adskillige regler for bank- og finanssektoren på europæisk plan. For at forbedre pålideligheden af kreditinstitutters kapitalgrundlag har den europæiske lovgiver indført et nyt vurderingsinstrument, »gearingsgrad«. Det særlige ved dette instrument er, at gearingsgraden ikke beregnes på grundlag af risikoniveauet for kreditinstitutternes investeringer (eksponeringer), og at den i princippet skal tage samtlige deres investeringer i betragtning.

Seks franske kreditinstitutter, som Den Europæiske Centralbank (ECB) førte direkte tilsyn med, havde anmodet om en undtagelse for at kunne udelukke visse eksponeringer, som var knyttet til opsparingskonti og overført til en offentlig institution i Frankrig, fra beregningen af **gearingsgraden**. Da ECB nægtede at indrømme denne undtagelse, anlagde kreditinstitutterne sag ved Retten. Efter at have konstateret, at ECB havde begået retlige fejl og anlagt åbenbart urigtige skøn ved udøvelsen af sine beføjelser, annullerede Retten ECB's afgørelser.

→

Domme Banque Postale m.fl. mod ECB af 13. juli 2018, T-733/16 m.fl.

Udenrigspolitik og restriktive foranstaltninger

»Restriktive foranstaltninger« udgør et instrument i Den Europæiske Unions udenrigspolitik og kan omfatte våbenembargo, indefrysning af midler, et forbud mod indrejse og transit på Unionens område, import- og eksportforbud osv. De har til formål at bevare Unionens værdier og sikkerhed med henblik på at støtte demokratiet, retsstaten, menneskerettighederne og folkerettens principper for at forebygge konflikter og bevare freden. De kan være rettet mod regeringer i lande, som ikke er medlem af EU, samfund, grupper eller organisationer (såsom terroristiske grupper) samt fysiske personer med henblik på at udvirke en ændring i en politik eller adfærd.

I forbindelse med krisen i Ukraine og som reaktion på Ruslands handlinger, der destabiliserer situationen i denne stat, vedtog Rådet restriktive foranstaltninger over for flere russiske banker samt olie- og gasselskaber såsom **Rosneft**. Med henblik på at gøre Ruslands handlinger mere omkostningsfulde sætter disse foranstaltninger begrænsninger for visse finansielle transaktioner og for eksporten af visse følsomme varer og teknologier, begrænser adgangen til kapitalmarkedet og forbyder levering af tjenesteydelser, som er nødvendige for visse olieaktiviteter. Retten opretholdt disse foranstaltninger med den begrundelse, at deres formål er i overensstemmelse med Unionens udenrigspolitik, og at indgrebet i de pågældende selskabers frihed til at oprette og drive egen virksomhed og ejendomsret ikke kunne anses for uforholdsmæssigt.

→ [Domme Rosneft m.fl. mod Rådet af 13. september 2018, T-715/14 m.fl.](#)

Endvidere opretholdt Retten forlængelsen af indefrysninger af de midler, som tilhører den tidligere egyptiske præsident, **Hosni Mubarak, og hans familiemedlemmer**, og som blev vedtaget efter de politiske begivenheder, som fandt sted i Egypten fra januar 2011. Rådet havde tilstrækkelige oplysninger om den politiske og retlige kontekst i Egypten og om de retssager, som familien Mubarak var genstand for, for misbrug af offentlige midler i Egypten til at forlænge indefrysningen af deres aktiver.

- **Domme Saleh Thabet og Mubarak m.fl. mod Rådet af 22. november 2018, T-274/16 og T-275/16**
- **Dom Mubarak mod Rådet af 12. december 2018, T-358/17**

Endelig tog Retten stilling til gyldigheden af restriktive foranstaltninger vedrørende andre fysiske personer og selskaber, som er blevet vedtaget i forbindelse med den demokratiske situation i **Egypten, Nordkorea, Syrien og Ukraine**.

- **Dom Stavytskyi mod Rådet af 22. marts 2018, T-242/16**
- **Dom Azarov mod Rådet af 26. april 2018, T-190/16**
- **Dom Lukash mod Rådet af 6. juni 2018, T-210/16**
- **Dom Arbuzov mod Rådet af 6. juni 2018, T-258/17**
- **Dom Klyuyev mod Rådet af 11. juli 2018, T-240/16**
- **Dom Kaddour mod Rådet af 31. maj 2018, T-461/16**
- **Dom HX mod Rådet af 19. juni 2018, T-408/16**
- **Dom Kim m.fl. mod Rådet og Kommissionen af 14. marts 2018, forenede sager T-533/15 og T-264/16**
- **Dom Ezz m.fl. mod Rådet af 27. september 2018, T-288/15**

Brexit

I 2018 skulle Domstolen både tage stilling til, hvorvidt Brexit kunne omgøres, og hvorvidt Rådets afgørelse om indledning af forhandlingerne om betingelserne for Brexit var gyldig, samt om fuldbyrdelse af de europæiske arrestordrer, der er udstedt af de britiske myndigheder.

På foranledning af flere medlemmer af det skotske parlament, Det Forenede Kongeriges parlament og Europa-Parlamentet forelagde en skotsk ret Domstolen spørgsmålet, om Det Forenede Kongerige ensidigt kunne tilbagekalde meddelelsen om, at det har til hensigt at træde ud af Unionen, dvs. uden Unionens eller de andre medlemsstaters samtykke, såfremt medlemsstaten **besluttede at forblive i Unionen**. Domstolen besvarede dette spørgsmål bekræftende, således at en sådan tilbagekaldelse ville medføre, at Det Forenede Kongerige ville forblive i Unionen på uændrede vilkår for så vidt angår dens status som medlemsstat.

→ [Dom Wightman m.fl. af 10. december 2018, C-621/18](#)

I 2016 udstedte Det Forenede Kongerige to **europæiske arrestordrer** mod en mand for at retsforfølge ham for alvorlige lovovertrædelser. Manden blev arresteret i Irland og modsatte sig udlevering til Det Forenede Kongerige med den begrundelse, at han ville blive berøvet sine grundlæggende rettigheder, som EU-retten tillægger personer, der er omfattet af sådanne arrestordrer. En irsk ret forelagde sagen for Domstolen, som fastslog, at når der ikke er alvorlige grunde til at antage, at den person, som er omfattet af den nævnte europæiske arrestordre, efter Brexit løber en risiko for at blive berøvet disse garantier, skal den af de britiske myndigheder udstedte arrestordre fuldbyrdes, så længe Det Forenede Kongerige er medlem af Unionen.

→ [Dom RO af 19. september 2018, C-327/18 PPU](#)

Regler for institutionerne

EU-retten indeholder rettigheder og forpligtelser ikke kun for medlemsstaterne, virksomhederne og borgerne, men ligeledes for Unionens institutioner. Sidstnævnte skal følge fastsatte retsregler, hvis overholdelse kontrolleres af Unionens retsinstanser. Hvad enten der er tale om vedtagelsesproceduren for en retsakt eller om betalinger fra Unionens budget, er lovligheden af institutionernes retsakter fundamental for at opretholde offentlighedens tillid til deres virke og autoritet.

Et medlem af Europa-Parlamentet havde fra 2010 til 2016 ansat en **parlamentarisk assistent** og havde modtaget et beløb på 300 000 EUR til dækning af dennes løn. Da medlemmet ikke havde kunnet godtgøre, at den ansatte person faktisk havde udøvet denne aktivitet, krævede Parlamentet, at parlamentsmedlemmet tilbagebetalte det modtagne beløb. Retten tiltrådte Parlamentets afgørelse med den begrundelse, at parlamentsmedlemmet ikke havde godtgjort, at assistenten reelt havde arbejdet.

→ [Dom Le Pen mod Parlamentet af 19. juni 2018, T-86/17](#)

Ifølge EU-retten kan en million borgere fra mindst en fjerdedel af medlemsstaterne tage initiativ til at opfordre Kommissionen til at forelægge et forslag til retsakt for EU-lovgiverne. Et sådant **europæisk borgerinitiativ** med overskriften »One of us« blev lanceret for at standse Unionens finansiering af aktiviteter, der indebærer destruktion af menneskelige embryoner inden for forskning og den offentlige sundhed. Selv om initiativet havde indsamlet den million underskrifter, som kræves, besluttede Kommissionen ikke at træffe nogen foranstaltning. Initiativtagerne anførte derfor denne afgørelse ved Retten. Retten frifandt Kommissionen, idet den fastslog, at afgørelsen var tilstrækkeligt begrundet, og at et europæisk borgerinitiativ ikke kan forpligte Kommissionen til at fremsætte et forslag til retsakt.

→ [Dom One of Us m.fl. mod Kommissionen af 23. april 2018, T-561/14](#)

Aktindsigt

Aktindsigt er et væsentligt element i de europæiske institutioners politik om gennemsigtighed. Alle borgere og indbyggere i Den Europæiske Union har således aktindsigt i dokumenter udstedt af Unionens institutioner og agenturer, med forbehold af undtagelser.

Retten annullerede Parlamentets afgørelse om at nægte aktindsigt i dokumenter, som indeholder oplysninger om institutionernes positioner i igangværende fælles beslutningsprocedurer. Da Parlamentet ikke har godtgjort, at fuld aktindsigt i disse dokumenter kunne påvirke dens beslutningsproces, skal det i princippet efter en præcis begæring give aktindsigt i dokumenterne vedrørende den igangværende **trilog** (uformelle trepartsmøder mellem Parlamentet, Rådet og Kommissionen vedrørende lovgivningsforslag). Da trilogernes arbejde er afgørende faser af lovgivningsproceduren, skal retten til aktindsigt fuldt ud respekteres.

→ [Dom De Capitani mod Parlamentet af 22. marts 2018, T-540/15](#)

B| NØGLETAL VEDRØRENDE DEN JUDICIELLE VIRKSOMHED – DOMSTOLEN

Følgende sager kan i princippet indbringes for Domstolen:

- **Anmodninger om præjudicielle afgørelser**, når en national ret er i tvivl om fortolkningen af en retsakt, der er vedtaget af Unionen, eller om dens gyldighed. Den nationale ret udsætter i dette tilfælde den sag, der verserer for den, og forelægger sagen for Domstolen, der udtaler sig om den fortolkning, der skal gives de pågældende bestemmelser, eller om deres gyldighed. Når den nationale ret har fået en afklaring i kraft af Domstolens afgørelse, kan den derefter træffe afgørelse i den tvist, der er indbragt for den. I sager, der kræver et svar inden for meget kort tid (f.eks. sager vedrørende asyl, grænsekontrol, barnebortførelser osv.), er der fastsat en **præjudiciel hasteprocedure (»PPU«)**.
- **Appeller** af afgørelser truffet af Retten, hvorunder Domstolen kan ophæve Rettens afgørelse.
- **Direkte søgsmål**, der hovedsageligt tilsigter:
 - at opnå annullation af en EU-retsakt (**»annullationssøgsmål«**) eller
 - at det fastslås, at en medlemsstat har tilsidesat EU-retten (**»traktatbrudssøgsmål«**). Såfremt medlemsstaten ikke efterkommer den dom, som statuerer traktatbruddet, kan et andet søgsmål, der kaldes et søgsmål om **»dobbeltraktatbrud«**, føre til, at Domstolen pålægger medlemsstaten en bøde.
- En begæring om **udtalelse** om, hvorvidt en aftale, som Unionen påtænker at indgå med et tredjeland eller en international organisation, er forenelig med traktaterne. Denne anmodning kan fremsættes af en medlemsstat eller en EU-institution (Parlamentet, Rådet eller Kommissionen).

849 anlagte sager

Præjudicielle sager

568

herunder **19** PPU

De medlemsstater, hvorfra der oftest fremsættes en præjudiciel anmodning:

Tyskland:	78	Spanien:	67	Belgien:	40
Italien:	68	Frankrig:	41		

Direkte søgsmål

63

herunder

57	traktatbrudssøgsmål og	2	søgsmål om »dobbeltraktatbrud«
-----------	------------------------	----------	--------------------------------

Appeller til prøvelse af Rettens afgørelser

199

Ansøgninger om retshjælp

6

En part, der ikke kan afholde udgifterne til sagsomkostninger, kan ansøge om gratis retshjælp.

760 afsluttede
sager

Præjudicielle sager

520

herunder

11

PPU

Direkte søgsmål

60

herunder

30

konstaterede traktatbrud mod
17 medlemsstater

herunder

5

sager om »dobbelttraktatbrud«

Appeller til prøvelse af Rettens afgørelser

165

herunder

27

der ophævede Rettens
afgørelse

Retssagernes gennemsnitlige varighed

15,7

måneder

Gennemsnitlig varighed af præjudicielle hasteprocedurer

3,1

måneder

Hyppigste sagsområder

58

Beskatning

19

Forbrugerbeskyttelse

77

Fri bevægelighed og etableringsfrihed
og det indre marked

74

Intellektuel ejendomsret

41

Konkurrence og statsstøtte

15

Landbrug

33

Miljø

74

Området med frihed, sikkerhed og
retfærdighed

42

Socialret

12

Toldunion

38

Transport

RET TEN

De sager, der kan indbringes for Retten i første instans, er direkte søgsmål anlagt **af fysiske eller juridiske personer (selskaber, sammenslutninger osv.)** og **af medlemsstater** til prøvelse af retsakter fra Den Europæiske Unions institutioner, organer og agenturer og direkte søgsmål med påstand om erstatning for skader forvoldt af institutionerne eller af deres ansatte. En stor del af Rettens sagsområder er af økonomisk karakter: intellektuel ejendomsret (EU-varemærker og EF-design), konkurrence, statsstøtte og banktilsyn og finansielt tilsyn.

Retten har ligeledes kompetence til at træffe afgørelse på personaleretsområdet i tvister mellem Den Europæiske Union og dens ansatte.

Rettens afgørelser kan appelleres for så vidt angår retlige spørgsmål til Domstolen.

834

 anlagte sager

Direkte søgsmål

732

herunder

70

om statsstøtte og konkurrence
(herunder 4 anlagt af
medlemsstaterne)

301

om intellektuel ejendomsret

268

øvrige direkte søgsmål
(herunder 18 anlagt af
medlemsstaterne)

93

personalesager

Ansøgninger om retshjælp

49

En part, der ikke kan afholde udgifterne til sagsomkostninger, kan ansøge om gratis retshjælp.

1 009 afsluttede sager

Direkte søgsmål

893

herunder

123 om statsstøtte og konkurrence

349 om intellektuel ejendomsret

110 personalesager

434 andre direkte søgsmål

Appeller af afgørelser truffet af Personaleretten

9

herunder

7 der ophævede EU-Personalerettens afgørelse

EU-Personaleretten (Personaleretten), der blev oprettet i 2004, blev nedlagt den 31. august 2016 inden for rammerne af reformen af Den Europæiske Unions retslige struktur. De sager, der verserede på denne dato, blev overført til Retten, der fra den 1. september 2016 har kompetence til at træffe afgørelse i personalesager.

Retssagernes gennemsnitlige varighed

20

måneder

Rettens afgørelser, der er blevet appelleret til Domstolen

27%

1 333

verserende sager
(pr. 31.12.2018)

Hyppigste sagsområder

30 Aktindsigt

322 Intellektuel ejendomsret

68 Konkurrence

43 Landbrug

8 Miljø

22 Offentlige kontrakter

60 Restriktive foranstaltninger

219 Statsstøtte

162 Tjenestemandsvedtægten

127 Økonomisk og monetær politik

**ET ÅR PRÆGET
AF ÅBENHED
OG DIALOG**

3.

A| STORE BEGIVENHEDER

Den dialog, som Den Europæiske Unions Domstol fører med de nationale retter og unionsborgerne, begrænser sig ikke til retssagerne, men suppleres hvert år med talrige arrangementer, der giver mulighed for udveksling af synspunkter.

I denne forbindelse var 2018 kendetegnet ved afholdelsen af et stort antal arrangementer, hvilket bidrager til udbredelsen af kendskabet til EU-retten og EU-retspraksis og til forståelsen heraf.

13.

april

**FINALEN
I »EUROPEAN LAW
MOOT COURT«**

The European Law Moot Court Competition, der har været afholdt i næsten 30 år af The European Law Moot Court Society, er en debatkonkurrence, hvis mål er at fremme kendskabet til EU-retten blandt jurastuderende. Den anses for at være en af de mest prestigefyldte konkurrencer i verden, og finalen afholdes hvert år ved Domstolen, hvor hold bestående af studerende fra alle EU's medlemsstater, men også fra USA, dystet i debatter, der finder sted foran en jury, der består af dommere fra Domstolen og Retten. Vinderen af 2018-udgaven er holdet fra **Collège d'Europe de Bruges** (Belgien). Prisen for den »bedste generaladvokat« og den »bedste repræsentant for Kommissionen« blev tildelt henholdsvis Tycho Tijl Eggenhuizen fra **universitetet i Maastricht** (Nederlandene) og Federica Velli fra **universitetet i Haag** (Nederlandene).

5.
maj

INSTITUTIONENS
»ÅBENT HUS«-
DAG

I anledning af Europadagen, som fejres den 9. maj i alle medlemsstater for at markere den deklaration, som den franske minister Robert Schuman fremsatte den 9. maj 1950, organiserer Domstolen en »åbent hus«-dag. Begivenheden har deltagelse af mere end 180 frivillige tjenestemænd ved Domstolen, som tager imod, informerer og viser de besøgende rundt på en guidet tur på flere forskellige sprog i en afslappet atmosfære. Denne dag er det muligt for borgerne at aflægge besøg i institutionens lokaler og gøre sig bekendt med dens opgaver og funktionsmåde såvel som med dens arkitektur og de kunstværker, der er udlånt af medlemsstaterne, og som Domstolen huser, hvilket sikrer synliggørelsen af de europæiske kunstneriske og kulturelle traditioner. Dette år blev »åbent hus«-dagen organiseret i samarbejde med Den Europæiske Unions Domstol og Den Europæiske Investeringsbank (EIB). Domstolen tiltrak mere end **2 200 besøgende**, som havde lejlighed til at deltage i en spørgerunde med præsidenten, K. Lenaerts.

23.

-

26.
maj

FIDE-KONGRES

Den Internationale Sammenslutning for EU-ret (FIDE) blev oprettet i 1961 af de nationale foreninger for europæisk ret i de seks stiftende medlemsstater (Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg og Nederlandene) og omfatter i dag foreninger for europæisk ret i alle medlemsstater, kandidatlandene samt Norge og Schweiz. Dens kongres, som afholdes hvert andet år, anses for at høre til blandt de vigtigste og mest anerkendte konferencer om EU-ret. Ca. 500 jurister deltager

heri, hvilket giver anerkendte repræsentanter fra den akademiske verden mulighed for at møde dommere og generaladvokater fra Domstolen og Retten, dommere fra de øverste nationale domstole og andre jurisdiktioner, tjenestemænd fra EU-institutionerne og nationale ministerier samt advokater. Dette år havde den XXVIII kongres i Estoril (Portugal) tre emner: det indre marked og den digitale økonomi, beskatning, statsstøtte og konkurrenceforvridninger og den eksterne dimension af EU's politikker.

4. oktober

STUDIEDAG VEDRØRENDE BIBLIOTEKET

Domstolens bibliotek er en reference med hensyn til EU-ret. Ca. 100 personer med ansvar for bibliotekerne hos medlemmerne af Den Europæiske Unions Domstolsnetværk, de europæiske juridiske biblioteker og fra andre institutioner og agenturer mødes til en studiedag for at diskutere de udfordringer, som moderne juridiske biblioteker står over for, navnlig med

hensyn til digitalisering og den teknologiske udvikling. Denne begivenhed lægger grundlaget for samarbejdet med andre biblioteker for at udvide udbuddet af dokumentation, som brugerne kan konsultere.

18. - 20. november

DOMMERFORUM

Dommere fra forskellige retter i EU-medlemsstaterne mødes hvert år i forbindelse med et forum, der arrangeres af Domstolen med det formål at drøfte EU-retlige emner. Denne begivenhed fandt sted første gang i 1968 og har til formål at styrke den retslige dialog, som Domstolen fører med de nationale dommere, bl.a. i forbindelse med anmodninger om præjudiciel afgørelse, men også med henblik på at fremme formidlingen og den ensartede anvendelse af EU-retten, eftersom de nationale

dommere er de første, der skal anvende disse bestemmelser på de retstvister, som de skal træffe afgørelse i. I år har 155 nationale dommere deltaget i forummet, hvor de med Domstolens medlemmer har drøftet den præjudicielle procedure, chartret om grundlæggende rettigheder, asyl og immigration, samarbejdet i civile sager, bekæmpelsen af misbrug (skatte- og afgiftslovgivning, forbrugerlovgivning, udstationering af arbejdstagere) og den seneste retspraksis fra Retten.

OFFICIELLE BESØG

Inden for rammerne af den løbende institutionelle udveksling, der består mellem Domstolen, de øvrige europæiske institutioner og EU's medlemsstater, tog **Domstolen** i 2018 imod Margrethe Vestager, EU-kommissær med ansvar for konkurrence, Věra Jourová, EU-kommissær for retlige anliggender, forbrugere og ligestilling mellem mænd og kvinder, Tiemo Wölken og Monika Hohlmeier, medlemmer af Europa-Parlamentet, samt delegationer fra »European Federation of Energy Law Associations«, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og Den Europæiske Sammenslutning af Advokater ved de Øverste Domstole.

Domstolen har tillige modtaget Seamus Woulfe SC, Attorney General i Irland, Bruno Lasserre, vicepræsident for det franske Conseil d'État, Frédéric Van Leeuw, føderal offentlig anklager i Kongeriget Belgien, og François Molins, offentlig anklager i Paris, samt delegationer af højtstående dommere og jurister fra Polen, den øverste domstol i Finland, den øverste domstol i Irland, forfatningsdomstolen og den øverste domstol i Kroatien.

Endvidere har Domstolen modtaget delegationer fra det flamske parlament og det tyske sprogfællesskab i Belgien, Berlins Abgeordnetenhaus, de danske statsrevisorer og det litauiske parlaments Revisionsudvalg og Udenrigsudvalg.

Endelig har Domstolen modtaget besøg af forskellige personligheder fra medlemsstaterne, bl.a. H.E. Xavier Bettel (billedet), premierminister og statsminister i Luxembourg,

H.E. Andrej Plenković, premierminister i Kroatien, Katerina Barley, forbundsjustitsminister og forbundsminister for forbrugerbeskyttelse i Tyskland, Dražen Bošnjaković, justitsminister i Kroatien, og Tsetska Tsacheva, justitsminister i Bulgarien.

I 2018 har **Domstolen** aflagt besøg hos Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, den øverste domstol i Luxembourg, Sechser-Treffen mellem de seks tysktalende forfatningsdomstole i Karlsruhe (Tyskland), den øverste domstol i Det Forenede Kongerige og det franske Conseil d'État. Domstolen har ligeledes været i Sverige for at møde medlemmerne af den øverste domstol, den øverste domstol for forvaltningsretlige sager, appeldomstolen for Svealand og appeldomstolen for forvaltningsretlige sager i Stockholm. Under dette besøg mødte delegationen fra Domstolen også justitskansleren, justits- og indenrigsministeren, udenrigsministeren samt Europa- og handelsministeren.

Retten har i 2018 modtaget delegationer fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, af skotske dommere og fra Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret (EUIPO).

En delegation fra Retten har ligeledes været på besøg hos EUIPO i Alicante (Spanien) i forbindelse med den årlige konference »IP Case Law Conference«, som vedrørte materielle og processuelle spørgsmål i retssager vedrørende varemærker og design.

EN LØBENDE DIALOG MED RETLIGE AKTØRER

- Opretholdelse af en løbende dialog med de nationale dommere:

Mere end

2 400

nationale dommere
modtaget

- Der blev taget imod nationale dommere i forbindelse med det årlige dommermøde eller i forbindelse med et praktikkursus på seks eller ti måneder i et medlems kabinet.
- Seminarer afholdt af Domstolen.
- Foranstaltninger for de nationale dommere i forbindelse med europæiske juridiske sammenslutninger eller netværker.
- Deltagelse i de højtidelige møder med de nationale appelinstanser og øverste domstole og møder med præsidenterne og vicepræsidenterne for de europæiske øverste domstole.

- Prioritering af anvendelse og forståelse af EU-retten

705

besøgsgrupper

som har fået præsentationer af de retsmøder, de har overværet, eller om retsinstitutters funktionsmåde

herunder

197

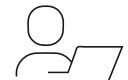

grupper af retlige aktører

hvilket samlet omfattede personer

3 825

303

juristpraktikanter

453

eksterne
brugere

studerende, forskere, professorer,
som har foretaget undersøgelser på
institutionens bibliotek

EN FORSTÆRKET DIALOG MED UNIONSBORGERNE

19 493

besøgende

herunder **2 233** i forbindelse
med »åbent
hus«-dagen

207

pressemeddelelser

(dvs.
sammenlagt **2 259** sprogud-
gaver)

Alle pressemeddelelser
oversættes til flere sprog med
henblik på at lette arbejdet for
journalisterne i medlemsstaterne.
Disse meddelelser er tilgængelige
på hjemmesiden: [curia.europa.eu/
jcms/PressReleases](https://curia.europa.eu/jcms/PressReleases)

490

udsendte tweets fra
Domstolens Twitter-konto,

der har
mere
end **61 500** »followers«

112

anmodninger om aktindsigt
i administrative dokumenter og
institutionens historiske arkiver

Ca.

43 000

anmodninger om oplysninger
om året

REGELMÆSSIG OFFICIEL OG INSTITUTIONEL DIALOG

29

officielle besøg

3

højtidelige retsmøder

DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOLS ADMINISTRATION

4.

Den Europæiske Unions Domstols justitssekretær, der er generaldirektør for institutionen, leder de administrative tjenestegrene under præsidentens tilsyn.

Justitssekretæren fortæller her om tjenestegrenenes arbejde inden for rammerne af den judicielle virksomhed.

INSTITUTIONENS TJENESTEGRENE: ET PROJEKT TIL STØTTE FOR DEN JUDICIELLE VIRKSOMHED

2018 blev kendetegnet ved en gennemgribende omstrukturering af institutionens administrative organisation (se indrammet tekst), hvilket har gjort det muligt at imødegå de to udfordringer, som følger dels af den personalereduktion, som blev pålagt institutionerne, og som medførte dels en reduktion af tjenestens personale på 6,5% i perioden 2013-2017, dels en forøgelse af arbejdsbyrden for jurisdiktionerne og følgelig for de tjenestegrene, som understøtter dem.

Denne nye organisation har allerede gjort det muligt at skabe **nye synergier mellem tjenestegrene** og at rationalisere arbejdsgangene, men tillige at samle indsatsen i forbindelse med mere tværgående opgaver, bl.a. i en lovgivningsmæssig kontekst, som har tvunget alle tjenestegrene til at revurdere deres arbejdsmetoder (f.eks. som følge af ikrafttrædelsen af den nye forordning om beskyttelse af personoplysninger eller den nye finansordning for institutionerne).

Det er i denne kontekst, at Domstolen har gennemført en ny administrativ struktur, som trådte i kraft den 1. januar 2018, og som hviler på tre hovedakser:

- fremme en koordineret og effektiv brug af institutionens menneskelige og materielle ressourcer, og denne opgave er blevet tildelt Generaldirektoratet for Administration, som fremover omfatter Direktoratet for Personale og Personaleadministration, Direktoratet for Budget og Finansielle Anliggender samt Direktoratet for Bygninger og Sikkerhed
- sikre en fornuftig forvaltning, men ligeledes forsvar og fremme af den juridiske flersprogethed ved at lancere en virkelig »Aktionsplan for Flersprogethed« under ledelse af det nye Generaldirektorat for Flersprogethed, som omfatter tolketjenesten og oversættelsestjenesten (se side 61)
- sikre bevarelsen, udvekslingen og den strukturerede formidling af information i både den institutionelle og retslige dimension under ledelse af det nye Generaldirektorat for Information (bestående af Direktoratet for Biblioteket, Direktoratet for Informationsteknologi og Direktoratet for Kommunikation).

Disse ændringer har ligeledes medført, at tjenestegrenene har revurderet, hvorvidt **deres ydelser svarede til** forventningerne hos europæiske jurisdiktioner, fagfolk og borgere. Der har fundet indgående overvejelser sted med hensyn til relevansen af de produkter, som udarbejdes af institutionens tjeneste for forskning og dokumentation til støtte for den judicielle virksomhed, men tillige af analysearbejder, indekseringen og formidlingen af retspraksis til bl.a. de juridiske erhverv og den akademiske verden. Det er tillige for at opfylde forventningerne hos dommere og partsrepræsentanter, at institutionen fortsat arbejder på at dematerialisere fremsendelsen af dokumenter i forbindelse med retssager, bl.a. gennem applikationen e-Curia (se side 60). Endelig har Domstolen for at imødekomme borgernes bekymringer ændret sin politik for offentliggørelse af visse retsdokumenter på internettet med henblik på at styrke beskyttelsen af oplysninger om de personer, som er omhandlet i præjudicielle sager.

Tjenestegrenen deltager tillige i en stor **modernisering af deres tekniske hjælpemidler** med henblik på et mere integreret og tværgående samspil. Lanceringen af det integrerede IT-program til sagsbehandlingen og den samtidige lancering af et projekt til forvaltning af administrative dokumenter er to væsentlige illustrationer på det judicielle og det administrative område.

Endelig ledsages denne reorganisering af en **udvikling inden for forvaltningen af de menneskelige ressourcer**, som skal nedbryde skellene og fremme deling af viden og oplysninger, men ligeledes sikre større lighed med hensyn til karriereudviklingen. Med forbedring af udbuddet af managementkurser, forsøg med job shadowing mellem tjenestegrene, øget uddelegering og opmærksomheden omkring kvinders adgang til lederstillinger er der meget på bedding, som afspejler det projekt, som tjenestemændene og de ansatte skal deltage i.

I sin vedvarende stræben efter effektivisering har institutionen imidlertid ikke begrænset sig til at genoverveje sin administrative struktur og tjenestegrenenes funktionsmåde. Den har tillige valgt at styrke **samarbejdet med omverdenen** for at fremme udveksling af bedste praksis og drøftelser med andre domstole.

Oprettelsen af **Den Europæiske Unions Domstolsnetværk** (JNEU) bestående af de 28 medlemsstaters forfatningsdomstole og øverste domstole samt Domstolen, ledsaget af lanceringen af en samarbejdsplatform for medlemmerne i januar 2018, udgør en væsentlig samarbejdsforanstaltning til gavn for en hurtig retspleje af høj kvalitet. Den giver de jurisdiktioner, som er medlem af netværket, lejlighed til at undersøge nye muligheder for samarbejde mellem deres tjenester, lette overvågningsaktiviteter eller udveksle oplysninger om arbejder af almen interesse, såsom juridisk forskning.

Det arbejde, som er blevet lavet med **europæiske juridiske biblioteker** på foranledning af Domstolens Direktorat for Biblioteket, som i oktober 2018 organiserede en stor studiedag vedrørende de udfordringer, som dokumentationstjenesterne og de juridiske biblioteker står over for, er et andet eksempel på frugtbart samarbejde for at forbedre kvaliteten af de services, som både interne og eksterne brugere får, og åbner mulighed for yderligere samarbejde i fremtiden mellem de tjenester, som støtter den judicielle aktivitet.

Den Europæiske Unions Domstol udvider således den retslige dialog, som følger af traktaterne, til en institutionel og administrativ dialog, som giver den mulighed for at uddybe de tætte bånd, som den har med de nationale domstole, men tillige at bekræfte, at det europæiske retsvæsen, herunder de mere operationelle aspekter, er fast forankret i medlemsstaternes traditioner og praksis.

Alfredo Calot Escobar
Justitssekretær

DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOLSNETVÆRK

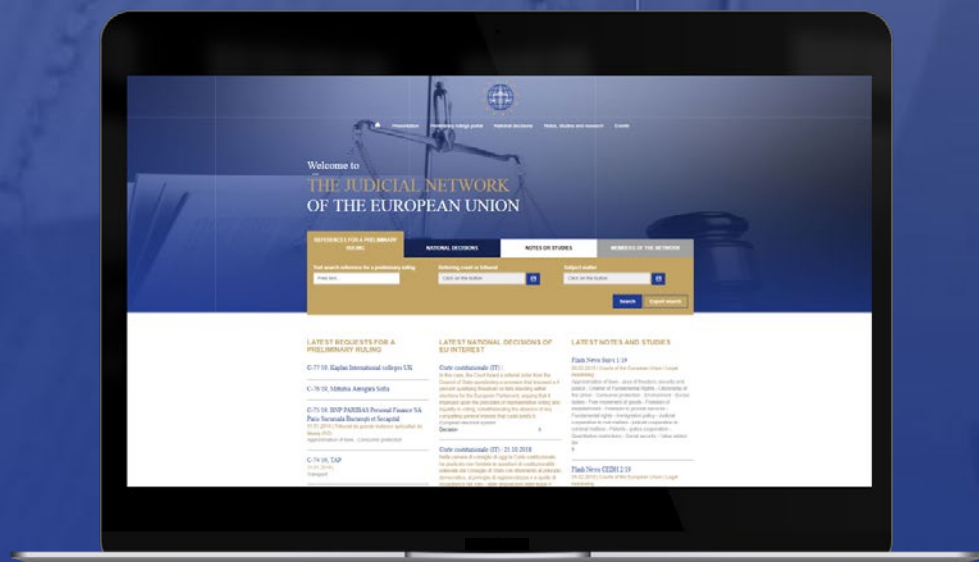
Den Europæiske Unions Domstolsnetværk (JNEU) er blevet til på initiativ af præsidenten for Den Europæiske Unions Domstol og præsidenterne for de 28 medlemsstaters forfatningsdomstole og øverste domstole i forbindelse med 60-årsdagen for undertegnelsen af Romtraktaten i 2017.

Dette netværk er affødt af det fælles ønske fra 72 højere domstole i de 28 medlemsstater og Den Europæiske Unions Domstol om at styrke samarbejdet mellem nationale dommere, som anvender EU-retten, og Den Europæiske Unions Domstols dommere, som sikrer en ensartet fortolkning heraf, i form af en dialog til gavn for kvaliteten af retsplejen og beskyttelsen af de europæiske borgeres rettigheder.

Netværkets første realisering i januar 2018, dvs. en måned efter dets lancering, var at oprette en samarbejdsplatform på alle sprog i EU for at samle den indsats, som ydes af dommerne ved Den Europæiske Union Domstol og de nationale dommere inden for rammerne af deres mandat.

Disse råder således over et redskab, som giver dem mulighed for at stille deres retspraksis, forskning og analyser til rådighed for deres kollegaer med henblik på deling af viden og øget effektivitet. Det opfylder tillige ønsket om at forbedre forståelsen af de nationale juridiske systemer med henblik på gensidig berigelse til gavn for en retspleje, som er delt og respekterer de traditioner, som er både europæiske og nationale.

JNEU-plattformen har i dag mere end 2 000 brugere ved medlemsstaternes forfatningsdomstole og øverste domstole. Efter denne succes og i betragtning af de righoldige dokumenter på denne platform overvejer Domstolen nu at give den brede offentlighed og følgelig alle inden for de juridiske erhverv adgang til alle de dokumenter, som kunne være af interesse for deres aktivitet. Dette vil ske i slutningen af 2019.

DATABESKYTTELSE I FORBINDELSE MED PRÆJUDICIELLE SAGER

I en kontekst, hvor de teknologiske fremskridt, *big data* og den generelle udbredelse af internettet udgør udfordringer for beskyttelsen af personoplysninger, blev 2018 præget af, at der på nationalt og europæisk plan blev indført en ny retlig ramme, som styrker beskyttelsen af borgerne, idet den bl.a. knæsætter visse principper, som oprindeligt var blevet defineret i Domstolens retspraksis.

For at følge denne udvikling har Domstolen vedtaget nye retningslinjer i 2018, som styrker borgernes beskyttelse i forbindelse med offentliggørelsen af oplysninger vedrørende de præjudicielle sager, som bliver forelagt den. Domstolen har nemlig besluttet at erstatte navnene på de fysiske personer, som er indblandet i disse sager, med neutrale initialer både hvad angår sagens navn og i de dokumenter, som offentliggøres på internettet (retslisten, forslag, domme, pressemeddelelser ...). Domstolen sørger i øvrigt for at udelade alle redaktionelle elementer, som kan gøre det muligt at identificere disse personer på ny. Dette tiltag anvendes i princippet på alle præjudicielle sager, som er blevet indbragt efter den 1. juli 2018, medmindre sagens særlige omstændigheder tilsiger en anden behandling.

Disse foranstaltninger påvirker hverken Domstolens sædvanlige behandling af sagerne eller procedures forløb (navnlig retsmødernes forløb) for samtidig at overholde princippet om offentlighed i retsplejen.

Domstolen bidrager således sammen med de medlemsstater, som allerede har tilpasset deres retssystem, til en styrkelse af beskyttelsen af borgernes personoplysninger i de procesdokumenter, som den offentliggør på internettet.

»E-CURIA«: EN MODERNE, EFFEKTIV OG ØKOLOGISK APPLIKATION TIL UDVEKSLING AF RETSLIGE DOKUMENTER

e-Curia er en platform, som er fælles for Domstolen og Retten, baseret på internetteknologier. Den gør det muligt at indlevere og forkynde procesdokumenter elektronisk. Siden indførelsen i 2011 har e-Curia oplevet en stor succes: Antallet af kontohavere og procentsatsen af indleveringer herigennem er konstant stigende. Fra den 1. december 2018 foretages 100% af indleveringer til Retten med e-Curia.

De positive tilbagemeldinger fra brugerne (advokater og ansatte), effektivitetsfordelene ved den umiddelbare elektroniske fremsendelse og afskaffelsen af blandede formater (papir og digitalt) har motiveret Retten til at fortsætte dematerialiseringen af dens procedurer.

Med ændringerne af procesreglementet i juli 2018 og vedtagelsen af en ny afgørelse om indlevering og forkyndelse af procesdokumenter er e-Curia for Retten blevet den eneste måde til udveksling af procesdokumenter med parterne fra den 1. december 2018.

Alle parter (sagsøgere, sagsøgte og intervenienter) og alle typer procedurer, herunder hasteprocedurerne, er omfattede. Der er dog stadig visse undtagelser for at overholde princippet om adgang til domstolene, bl.a. når det ikke er teknisk muligt at benytte applikationen, eller når en selvmøder anmoder om retshjælp.

Denne vigtige reform for Retten er til fordel for både retsplejen, idet den bidrager til at rationalisere sagsbehandlingen, og for parterne og miljøet.

For brugerne er e-Curia en gratis applikation, som giver mulighed for at indlevere dokumenter 24 timer i døgnet syv dage om ugen. Dermed undgås det, at dokumenter i papirformat sendes til Luxembourg ledsaget af flere sæt bekræftede kopier, og medvirker således til at nedbringe CO₂-udledninger til gavn for miljøet (se side 64-65).

»Aktionsplanen for Flersprogethed« har allerede udmøntet sig i, at der i 2018 blev skabt et kunstværk om flersprogethed ved Domstolen, hvori jurist-lingvisternes og tolkenes arbejde i forbindelse med retsmøder, arbejds møder og juridiske workshops præsenteres. Værket, som består i en projektering på flere skærme med hver sin tematiske del, blev indviet i januar 2019 i »Haus der Kulturen der Welt« i Berlin efterfulgt af en debatkonference.

»Aktionsplanen for Flersprogethed« vil blive permanent, og blandt de planlagte aktioner for 2019 er et bogprojekt om flersprogethed ved Domstolen.

Selv om 2019 ser ud til at blive rig på udviklinger for flersprogetheden, bl.a. teknologiske, giver denne aktionsplan lejlighed til at minde nationale institutioner og alle EU-borgere om, at flersprogethed er mere end et ideal eller en nødvendighed. Den er først og fremmest en fordel for en Europæisk Union, som er rig i sin kulturelle og juridiske mangfoldighed, og især et middel til at opretholde den tætte kontrakt med dennes borgere.

Direkte virkning eller direkte anvendelse

EU-retten finder anvendelse på medlemsstaternes område: Det er disses myndigheder, som sikrer den korrekte anvendelse. Hvis en retssag vedrører en bestemmelse i EU-retten, kan den nationale dommer ikke kun anvende den selv, men skal gøre det af egen drift for at beskytte de rettigheder, som borgerne og virksomhederne kan udlede af denne bestemmelse.

Forrang

Medlemsstaterne har besluttet at dele visse af deres kompetencer på EU-plan. I tilfælde af en konflikt mellem national ret og EU-ret har sidstnævnte forrang, og de nationale love, som strider herimod, skal ikke finde anvendelse.

DOMSTOLEN PÅ TWITTER

Den Europæiske Unions Domstol har været på Twitter siden april 2013. Takket være de to konti, som Direktoratet for Kommunikation forvalter, formidler Domstolen sin judicielle virksomhed mere bredt og hurtigere. Hvor disse konti (en på fransk og en på engelsk) i 2017 havde ca. 42 000 followers, har de mere end 60 000 (helt præcist 61 548) followers ved udgangen af 2018. Denne stigning på 45% i forhold til forrige år skyldes en mere aktiv kommunikationspolitik på de sociale netværk.

Hvor Domstolen tidligere begrænsede sig til at benytte Twitter til sine pressemeddelelser, benytter den i dag sine tweets til at informere abonnenterne om udviklingen i de sager, som har mediernes store bevågenhed, idet den informerer om datoerne for sagsanlæg, retsmøder og domsafsigelse i disse sager. Tweetsene vedrører også andre interessante emner såsom de store begivenheder, der finder sted ved Domstolen, såsom de højtidelige retsmøder eller protokollære besøg.

Takket være det sociale netværks funktioner kan de tweetede oplysninger ledsages af fotografier, videoer og links til pressemeddelelser eller relevante dokumenter vedrørende sagerne. Formidlingen er således mere dynamisk og tiltrækkende for abonnenterne, hvilket tilskynder dem til at retweete indholdet.

I 2018 er der blevet sendt ikke mindre end 490 tweets mod 350 forrige år.

Denne nye dynamiske og aktive tilgang på de sociale netværk giver institutionen lejlighed til næsten at kommunikere i realtid og bidrager således til at forbedre den store offentligheds kendskab til Domstolens retspraksis og de afledte virkninger heraf.

Ved at følge de informationer, som offentliggøres på Domstolens to konti, kan de europæiske borgere ikke alene holde sig ajour med den judicielle aktivitet ved Unionens retsinstanser, men ligeledes bidrage til dens udbredelse.

EN MILJØVENLIG INSTITUTION

Den Europæiske Unions Domstol har i adskillige år forfulgt en ambitiøs miljøpolitik, som tilsigter at opfylde de strengeste regler med hensyn til en bæredygtig udvikling og bevarelse af miljøet.

Institutionens gennemførelse af byggeprojekter samt den daglige forvaltning af de midler og redskaber, der er stillet til dens disposition, er bestemt af dette konstante hensyn til respekten for miljøet, som opnåelsen af en EMAS-registrering (Eco-Management and Audit Scheme) den 15. december 2016 vidner om.

Denne EMAS-registrering, som er oprettet ved en EU-forordning, og som tildeles organisationer, der opfylder strenge kriterier vedrørende deres miljøpolitik og deres indsats for miljøbeskyttelse og bæredygtig udvikling, er også en stor anerkendelse af Domstolens miljømæssige engagement og dens fornemme miljøpræstationer.

Domstolen havde sat som mål at reducere andelen af genanvendeligt affald blandt det usorterede affald med 10% i perioden 2016-2018.

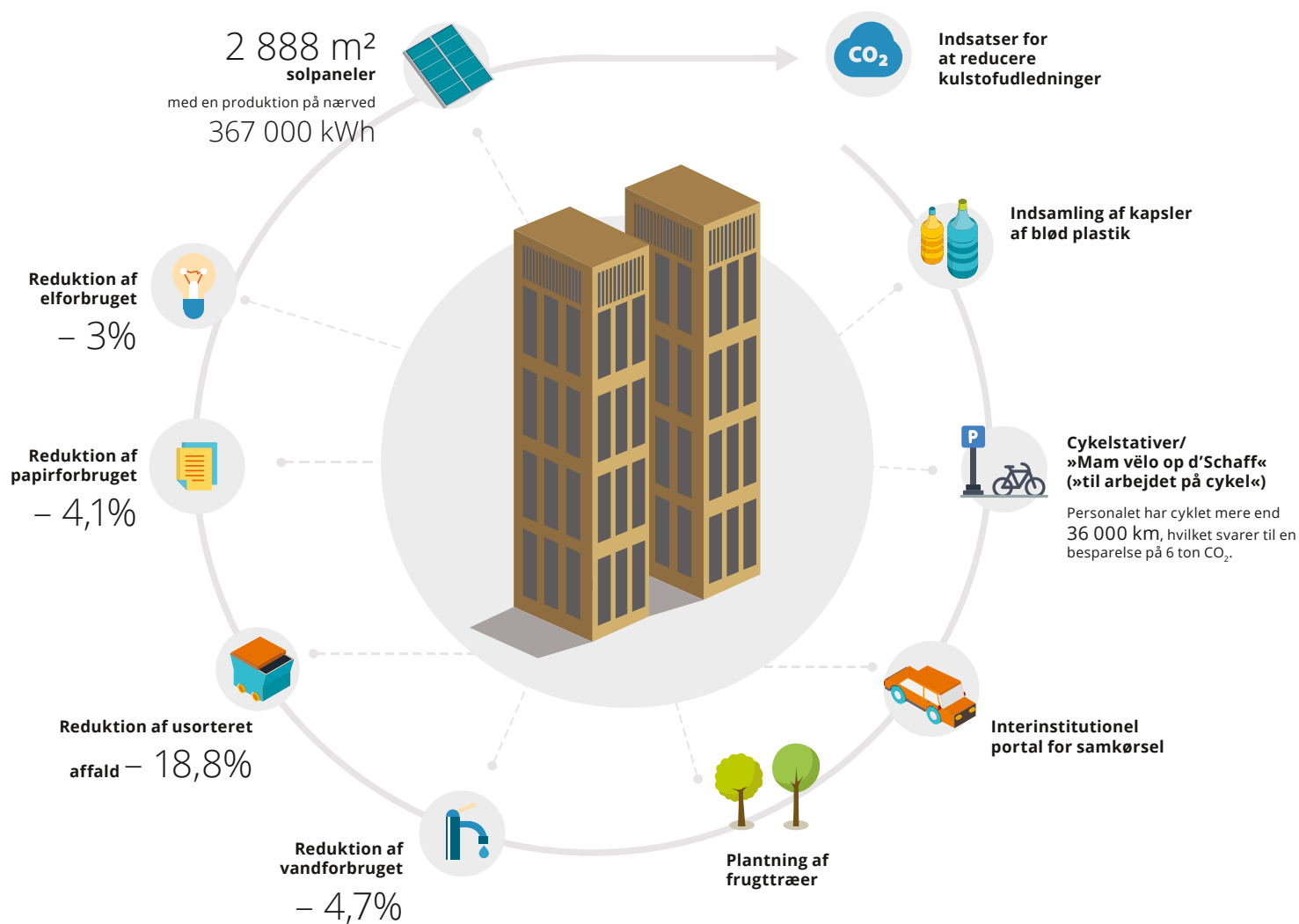

Den omstændighed, at »e-Curia« (se side 60) er blevet den eneste kanal til udveksling af procesdokumenter mellem parternes repræsentanter og Retten fra den 1. december 2018, vil have positive miljømæssige virkninger. Hvis f.eks. de 823 076 sider procesdokumenter, som blev indleveret til Retten via e-Curia i 2018, var blevet indleveret i papirformat med deres bekræftede kopier (tre obligatoriske kopier til Retten og lige så mange yderligere kopier, som der er parter i en sag), ville dette have frembragt mere end fire millioner sider dokumenter, svarende til mere end ti ton papir, som desuden fysisk skulle have været transporteret til Luxembourg.

Svarende til 66 familiers årlige elektricitetsbehov.

Miljøindikatorerne for vand, affald, papir og elektricitet er på niveau med 2017.
Ændringerne er angivet i forhold til 2015, som er referenceåret.

ET BLIK PÅ FREMTIDEN

5.

ET ÅR FULDT AF UDFORDRINGER OG NYE PERSPEKTIVER

I sin konstante stræben efter at forbedre produktiviteten har Den Europæiske Unions Domstol i de senere år vist, at det var muligt at fastsætte realistiske mål til nedbringelse af de proceduremæssige tidsfrister og samtidig tilbyde en retspleje, hvis kvalitet er almindeligt anerkendt.

Denne stræben går i 2019 ind i en ny fase med indførelsen af en ordning med forudgående bevilling for appeller, som er forbeholdt visse kategorier af sager, hvilket vil gøre kontrollen med retsanvendelsen mere effektiv og give Domstolen mulighed for at koncentrere sig om sager med vægtige juridiske aspekter.

I øvrigt vil der i løbet af de kommende måneder blive rettet en særlig opmærksomhed mod Den Europæiske Unions Ret, som i 2019 fejrer sin 30-årsdag. I oktober 1988 besluttede Rådet at oprette Retten, men det var først den 25. september 1989, at de første medlemmer tiltrådte. Festligholdelsen af denne årsdag vil derfor give lejlighed til at skildre udviklingen i en jurisdiktion, som spiller en væsentlig rolle for kontrollen med overholdelsen af EU-retten og især for reguleringen af de økonomiske myndigheder og markedet i EU.

7
ls

**FORBLIV
ONLINE!**

Få adgang til søgeportalen og søg i retspraksis fra Domstolen og Retten via Curia-websiden:

curia.europa.eu

Følg med i aktuel retspraksis og nyheder fra institutionen:

- ved at konsultere **pressemeddelelserne**: curia.europa.eu/jcms/PressReleases
- ved at abonnere på Domstolens **RSS-feeds**: curia.europa.eu/jcms/RSS
- ved at følge institutionens **Twitter-konto**: @CourUEPresse eller @EUCourtPress
- ved at downloade **CVRIA-appen** på smartphones eller tablet.

For at få mere at vide om institutionens virksomhed:

- Søg på siden om **Årsrapporten for 2018**: curia.europa.eu/jcms/AnnualReport
 - årsoversigt
 - rapporten om arbejdet ved Den Europæiske Unions Domstol
 - forvaltningsrapport.
- Se **animationerne** på YouTube.

Få adgang til institutionens dokumenter:

- de **historiske arkiver**: curia.europa.eu/jcms/archive
- de **administrative dokumenter**: curia.europa.eu/jcms/documents

Besøg Den Europæiske Unions Domstol

- Institutionen tilbyder **besøgsprogrammer** til interesserede, der er skræddersyet til hver gruppes interesser (overværelse af et retsmøde, rundvisninger i bygningerne eller kunstværker, studiebesøg): curia.europa.eu/jcms/visits
- Via en **virtuel tur i bygningerne** kan du tillige besøge bygningskomplekset og komme indenfor uden at forlade hjemmet: curia.europa.eu/visit360/

For yderligere oplysninger om institutionen:

- Send os en e-mail ved hjælp af **kontaktformularen**: curia.europa.eu/jcms/contact

DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL

DOMSTOLEN
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBOURG
TLF.: +352 4303-1

RETTE
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBOURG
TLF.: +352 4303-1

Domstolen på internettet: curia.europa.eu

Redaktionen afsluttet i februar 2019.
Oplysninger pr. 31.12.2018

Hverken institutionen eller enhver anden person, som handler på dens vegne, er ansvarlig for den brug, der kan gøres af ovennævnte oplysninger.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Domstol/Direktoratet for Kommunikation – Kontoret for offentliggørelser og elektroniske medier
Den Europæiske Unions Publikationskontor

© Den Europæiske Union, 2019
Fotografier © Georges Fessy
Gengivelse tilladt med kildeangivelse.

Enhver brug af fotografier eller andre dokumenter, som Domstolen ikke er rettighedsindehaver til, er forbudt uden tilladelse fra rettighedsindehaverne.

Print QD-AQ-19-001-DA-C - ISBN 978-92-829-3016-8 - ISSN 2467-1266 - doi:10.2862/05966
PDF QD-AQ-19-001-DA-N - ISBN 978-92-829-2988-9 - ISSN 2467-1495 - doi:10.2862/325128

DEN EUROPÆISKE UNIONS
DOMSTOL

Direktoratet for Kommunikation
Kontoret for offentliggørelser og elektroniske medier

April 2019

